
Lada SADIKOVIĆ¹

**Docent Dr. Mirsad D. Abazović: «Državna
bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi»
Fakultet kriminalističkih nauka 2002. godine**

**State Security – Introduction and Basic
Notions**

Fakultet kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu svoju već sada relativno obimnu izdavačku djelatnost značajno je obogatio izdavanjem djela «Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi» autora Dr. Mirsada D. Abazovića. Knjiga ove naravi predstavlja nesumnjivo veliki doprinos, pomoć i podršku sigurnosnoj praksi u Bosni i Hercegovini. Radi se zapravo o glosariju o materiji iz domena sigurnosti koji ima izuzetno veliki značaj za uspješno funkcioniranje čitavog niza državnih institucija, pa i države u cjelini. Spomenuto djelo ima posebno veliki značaj danas kada se i praktično pristupilo izgradnji institucija države Bosne i Hercegovine i reformi državnog sustava općenito. Tu, u prvom redu, treba imati u vidu proširenje kompetencija Savjeta ministara BiH, uvođenje Državnog suda BiH i čitavog niza drugih institucija koje sve zajedno čine napor da se u Bosni i Hercegovini uvede princip vladavine prava ili pravne države.

Posebno uočljiva karakteristika ove knjige jeste da glosariju iz oblasti sigurnosti predhode tri ogleda koji čine idejnu osnovu tog ukupnog rada. Naime, vidljivo je da su nastanak Bosne i Hercegovine kao nezavisne države usljed procesa disolucije SFRJ, kojeg prati agresija, nekvalitetno funkcioniranje države BiH u skladu sa međunarodnim pravom i Poveljom UN, nedefiniran vojnoodbrambeni i civilnosigurnosni kompleks, kao

¹ Diplomirani pravnik, asistent na Fakultetu kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu

i nacionalna i vjerska segregacija i diskriminacija, svakako inspirirali autora da predhodno teorijski obradi neka važna područja iz ove oblasti. To se prije svega odnosi na pitanje organizacije i uspostavljanja sigurnosnog sistema i jedinstvene sigurnosne politike, fenomen terorizma i Bosne i Hercegovine kako na unutrašnjem tako i na međunarodnom planu i fenomen postratne detraumatizacije kao jedno od najvažnijih pitanja funkcioniranja svake države koja se suočava sa posljedicama rata. U sklopu navedenih ogleđa autor dalje ističe, da je neophodno sigurnosni sistem kao i obavještajni i kontraobavještajni rad konfigurirati i instalirati na nivou i u okviru države Bosne i Hercegovine, kako bi se, na taj način, osigurala njegova funkcionalnost i opća demokratska kontrola. Autor nije zanemario enormnu važnost stvarne demokratije i apsolutne primjene načela zakonitosti, na unutarnjem i na međunarodnom planu, čime bi se terorizam sveo samo na teorijski problem. Najzad, autor s posebnom pažnjom prilazi i fenomenu postratne detraumatizacije. U periodu rata u Bosni i Hercegovini (1992-1995. godine) na bosanskohercegovačko društvo je izvršen udar, pri čemu je ono razbijeno u ekonomskom, kulturalnom, religijskom, tradicijskom, normativnom i običajnom smislu. Posljedice tog brutalnog čina su svakako destrukcija obitelji, promjena sveukupnoga kulturalnog habitusa, dezorijentiranost u egzistencijalnom, obrazovnom, običajnom, kao i informativnom smislu. Rješenje postavljenog problema autor iznosi u nekoliko segmenata i to: reintegraciji bosanskohercegovačkog društva, poštivanju i sprovedbi zakona u svim oblastima, ekonomskoj reintegraciji BiH, razvojem demokratije i poštivanja ljudskih prava i sloboda, stvaranju uljuđenog sigurnosno-odbrambenog sistema na teritoriju cijele BiH, izjednačavanje normativno-pravne regulacije na cijelom teritoriju BiH, usklađivanje sistema obrazovanja sa praksom zemalja razvijene demokratije kao i kažnjavanje ratnih zločinaca. Bosna i Hercegovina izgrađena na ovim osnovama pružila bi mogućnost reafirmacije tj. humane reidentifikacije bosanskohercegovačkog građanina.

Spomenuti pogledi, ideje i principi koje je izložio autor u uvodnom dijelu imaju veliki značaj za demokratski razvoj sigurnosti i državne bezbjednosti Bosne i Hercegovine. Ovi principi su također isto tako važni i za adekvatnu interpretaciju čitavog niza temeljnih pojmova koje je autor izložio u glosariju, pri čemu je najvažniji doprinos autor dao izlažući temeljne odrednice državne bezbjednosti i sigurnosti, što je svakako rezultat dugotrajnog istraživanja u oblasti sigurnosnih nauka.

Idejno-teorijska obrada ovih važnih tema iz oblasti države, ima veliki značaj za zaštitu ljudskih prava i uopće demokratski razvoj naše države. Jasno definiranje ovih vrlo važnih i ujedno vrlo delikatnih organa države osnova su za uspješnu zaštitu demokratskog sistema Bosne i Hercegovine, pa prema tome i ljudskih prava koje taj sistem sadrži. Istovremeno, detaljnije razjašnjavanje ovih pojmova podrška je nastojanju da državni organi u svom redovnom funkcioniranju ostanu u granicama svojih ovlaštenja. To je i nastojanje da se svedu na najmanju moguću mjeru izvjesne zloupotrebe ovlaštenja koja se mogu takođe javiti baš u ovom domenu državne organizacije. Suvišno je isticati da zloupotrebe ovlaštenja u oblasti sigurnosti u svakom državnom i demokratskom sistemu imaju redovito vrlo ozbiljne posljedice za razvoj demokratije i zaštite ljudskih prava.

Na ovaj način praktično se pokazuje da se tematika sigurnosti i bezbjednosti ne može odvojiti od pitanja ljudskih prava i sloboda. U ovom smislu posebno je bitan međusobni odnos ljudskih prava i sloboda i rada državne službe bezbjednosti. Pitanje koje se pri tome postavlja odnosi se na mogućnost države da garantira zaštitu općeprihvaćenih prava i sloboda. Autor, međutim, ističe i potrebu da ta ista prava u određenim situacijama budu suspendirana ukoliko se radi o sprječavanju one djelatnosti pojedinaca ili grupa koja su usmjerena na ugrožavanje demokratske države i osnovnih ljudskih prava i sloboda u toj državi, kao što se to desilo tokom agresije na Republiku Bosnu i Hercegovinu (1992-1995. godine).

Poglavlje koje, po svojoj aktuelnosti, treba posebno izdvojiti, svakako je obavještajna djelatnost i službe. Autor prvenstveno određuje pojam i suštinu obavještajnih službi, te kroz nastanak obavještajnih djelatnosti, pojavu posebnih, stalnih državnih organa sa obavještajnom funkcijom te nastankom moderne obavještajne službe pravi presjek razvoja i uloge obavještajne službe. Pri tome iznosi interesatnu činjenicu da je sve u vezi sa radom obavještajnih službi bilo uglavnom obavijeno velom tajanstvenosti, te je očuvano vrlo malo vjerodostojnih dokumenata o obavještajnoj aktivnosti. Obavještajna služba u modernom smislu javlja se kao stalni specijalizirani organ države sa obavještajnom funkcijom. Njena djelatnost postaje sve obimnija, a njeni metodi raznovrsniji. Domet obavještajne službe se širi na ekonomske i druge oblasti, pri čemu je primjetno usavršavanje metoda i sredstava. Potrebno je takođe istaći i raznovrsne podjele na obavještajnu i

kontraobavještajnu službu kao i civilnu i vojnu, ali je veoma teško odrediti dokle seže jedna, a odakle počinje druga.

Najzad, autor je posebno uspješno u širokom dijapazonu glosarija obradio temeljne pojmove vezane za sigurnost i državnu bezbjednost. Ono što bi bilo interesatno spomenuti je raznovrsnost pratećih pojmova spomenute tematike. Uz spomenute pojmove koji se direktno odnose na tematiku državne bezbjednosti, posebno su aktuelni pojmovi novijeg perioda iz kojih izdvajamo ekologiju, ekološki rat, Haški tribunal, Međunarodni krivični sud, Međunarodni sud pravde, te Pakt o stabilnosti za jugoistočnu Evropu. Svakako da posebno istaknuto mjesto zauzimaju i Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda sa protokolima, Haške konvencije i protokoli te Ženevske konvencije i protokoli.

Iz svega ovoga može se zaključiti da knjiga «Državna bezbjednost: Uvod i temeljni pojmovi» autora dr. Mirsada D. Abazović-a predstavlja ozbiljan naučni i stručni napor da se sistematski izloži materija sigurnosti i državne bezbjednosti, pri čemu posebnu vrijednost predstavlja idejni i teorijski elaborat za tu materiju koji je dat u uvodnom dijelu ove knjige. Uz precizno izlaganje materije obavještajne djelatnosti i službe, autor je ukazao i na brojne šire aspekte sigurnosti i državne bezbjednosti u našim specifičnim društvenopolitičkim okolnostima. To bi moglo poslužiti kao osnova i za unošenje dodatnih ovlaštenja i institucija Bosne i Hercegovine u nastojanju – kako se to ističe i u Ustavu Bosne i Hercegovine – da se očuva suverenitet, teritorijalni integritet, politička nezavisnost i međunarodni subjektivitet Bosne i Hercegovine.

Na kraju, sa sigurnošću može se ustvrditi da će ova knjiga upotpuniti relativno veliku prazninu koja još uvijek postoji u našoj literaturi iz oblasti sigurnosti. Ta knjiga je dragocjena pomoć svim državnim djelatnicima u ovoj oblasti, ali i neophodni priručnik studentima i nastavnicima Fakulteta kriminalističkih nauka kao jedine akademske institucije iz ove oblasti u jugoistočnoj Evropi.